

Position Paper

Rondetafelgesprek - economische gevolgen van de stikstofproblematiek d.d. 13 september 2023

Het Havenbedrijf Rotterdam (HbR) dankt de vaste Kamercommissie voor de uitnodiging om deel te nemen aan het rondetafelgesprek over de economische gevolgen van de stikstofproblematiek. De Rotterdamse haven is het grootste haven- en maritieme cluster van Europa en creëert maatschappelijke waarde en economische waarde voor Nederland en Europa. In de haven wordt hard gewerkt aan de energie- en grondstoftransitie. De industrie in de haven is in 2021 verantwoordelijk voor 17% van de Nederlandse CO₂ uitstoot. Onze strategie richt zich op een reductie van 55% CO₂-uitstoot in 2030 en netto 0 CO₂-uitstoot in 2050. De nu geïnitieerde en lopende initiatieven tellen op tot bijna 30 miljoen ton aan CO₂-reductie (exclusief doorwerking van het gebruik van geïmporteerd waterstof). In omvang is dit vergelijkbaar met ongeveer 40% van de nationale klimaatdoelstelling voor 2030. Het behalen van deze ambitieuze, maar noodzakelijke doelstellingen, kunnen wij niet alleen. Daarom werkt het Havenbedrijf intensief samen met partners aan concrete projecten om de industrie en het goederentransport te verduurzamen, als onderdeel van een mondiale dynamiek waarin geopolitiek, energievraagstukken, veranderende grondstoffenstromen en wereldwijde logistieke ketens het speelveld bepalen.

De stikstofimpassie hindert de klimaatopgave en hindert investeringen

De impasse rondom stikstofemissies is één van de uitdagingen van de Rotterdamse haven. De stikstof-uitstoot moet evenals de CO₂-uitstoot fors naar beneden: we onderkennen dat er inzake stikstof actie nodig is voor de natuur in Nederland. Er is ook actie nodig als het gaat om klimaat en energietransitie. Het goede nieuws is dat CO₂-reductie in de industrie aantoonbaar leidt tot stikstofreductie. De huidige onzekerheid rond stikstofruimte en vergunningverlening vormt een forse uitdaging voor de benodigde investeringen. Er moet een daadkrachtige integrale aanpak komen die zekerheid biedt voor de lange termijn. De stikstof impasse heeft ook een directe relatie met het verdienvermogen en het vestigingsklimaat van Nederland. Wij ervaren in onze contacten met veelal internationale klanten en initiatiefnemers onzekerheid met betrekking tot potentiële investeringen. Naast CO₂-reductie gaat dit ook over de toekomstige energiezekerheid in het Rotterdamse havenindustriële complex en Nederland en over investeringen in de toekomst van de Nederlandse en Europese logistiek en benodigde infrastructuur. Als Nederland in deze fase van de energietransitie buiten de boot valt bij cruciale investeringen in nieuwe activiteiten en deze investeringen elders plaats vinden, heeft dat grote consequenties voor het toekomstige concurrentievermogen van de industrie.

De energietransitie versnellen - focus op uitvoering

Het terugdringen van de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen door de (haven)industrie is een continue proces. Zo is de stikstofoxide uitstoot in de periode van 15 jaar met 60% gereduceerd (bron DCMR). Dit is het gevolg van o.a. het strikt toepassen van de Best Beschikbare Technieken (BBT) in vergunningen van industriële bedrijven, door elektrificatie van containerterminals en equipment.

Ook voor de scheepvaart is gestart met maatregelen om te komen tot stikstofreductie. Er is al walstroom voor bedrijven als Heerema en Stena Line. De Rotterdamse binnenvaart gebruikt al meer dan 10 jaar walstroom en eind 2024 zullen de zee-cruiseschepen volgen. Havenbedrijf Rotterdam

heeft zich samen met onder andere de havens van Antwerpen en Hamburg ten doel gesteld om uiterlijk 2028 walstroom voor de grote containerschepen in werking te hebben, vooruitlopend op een Europese verplichting vanaf 2030.

Daarnaast heeft HbR zich -samen met het ministerie van I&W- al vanaf 2016 internationaal hard gemaakt voor het instellen van een zogenaamde NOx Emission Control Area (NECA) op de Noordzee. Deze in 2021 in werking getreden NECA (feitelijk een milieuzone voor zeeschepen) zorgt ervoor dat nieuwe zeeschepen tot 80% minder stikstofoxiden uitstoten. De in juli 2023 in IMO verband aangescherpte mondiale klimaatafspraken zorgen voor verdere verduurzaming van de zeescheepvaart. Hiernaast is voor de scheepvaart al LNG al beschikbaar in Rotterdam. Voor nieuwe scheepsbrandstoffen als groene methanol en groene ammoniak, een schoon alternatief, bereidt het HbR de faciliteiten voor.

Grote projecten voor onder andere offshore wind, groene waterstofproductie en biobrandstoffen voor wegvervoer en luchtvaart worden nu gerealiseerd in de Rotterdamse haven. Het zijn investeringen die samen oplopen richting de €5 miljard euro en die daarmee nog maar het begin zijn van wat nodig is in de energietransitie. Deze recente projecten zijn allemaal beïnvloed door de stikstofimpasse. Dat leidde tot vertraging in CO₂-reductie en tot financiële impact, want door de langere doorlooptijd van projecten stijgen de aanlegkosten in de tussentijd en komen inkomsten later op gang. Het CCS-project Porthos is eveneens een illustratief voorbeeld: dankzij Porthos wordt straks 2,5 miljoen ton CO₂ per jaar afgevangen en permanent opgeslagen, maar wel 2 jaar later als gevolg van onzekerheid en procedures over stikstof.

Lastiger te becijferen maar onmiskenbaar relevant zijn de projecten die niet doorgaan, omdat bedrijven vanwege de onzekere situatie rond het stikstofdossier überhaupt geen vergunningen aanvragen. Kansen die het Havenbedrijf Rotterdam en dus Nederland mislopen.

Zorg voor duurzaam beleid op stikstofreductie - bied perspectief

Het Havenbedrijf Rotterdam is van mening dat de aanpak van beide uitdagingen, CO₂-reductie én stikstofreductie, daarom goed verenigbaar en juist hand in hand gaan en ook resultaten oplevert die voor heel Nederland een positieve bijdrage leveren. Nieuwe investeringen moeten dan wel doorgang kunnen vinden. Hiervoor heeft het Havenbedrijf Rotterdam de volgende aanbevelingen:

- **Laat energietransitie projecten op tempo doorgang vinden;**
 - Zorg voor **robuuste (provinciale) natuurgebieds- en beheerplannen** die aan hand van geborgde maatregelen overtuigend laten zien dat natuurdoelen worden gehaald;
 - Zorg voor voldoende stikstofruimte (**'werkkapitaal'**) voor energietransitie projecten, ook met het oog op het realiseren van de nationale klimaatdoelstellingen. Dit werkkapitaal voor de industrie verdient zich wat betreft stikstofreductie ruimschoots terug in de bedrijfsfase na de transitie;
 - Zorg voor een **robuust juridisch instrumentarium** opdat vergunningen kunnen worden verleend (zoals door de wetgever geborgde stikstofbanken). Voor een passend instrumentarium kan vrij makkelijk worden aangesloten bij bestaande (Rijks-)stikstofbanken die van voldoende saldo zijn voorzien. Maak keuzes voor 'maatwerk' salderings- en beleidsregels voor energietransitie projecten, zoals die er ook zijn voor andere sectoren.

- **Bied investeerders perspectief dat investeringen in Nederland mogelijk, haalbaar en voorspelbaar zijn.**
 - Het vestigingsklimaat in Nederland is van groot belang voor een geslaagde energietransitie en een succesvolle aanpak van natuur- en klimaatopgaven.

Nederland heeft veel te bieden, maar Nederland heeft geen vanzelfsprekende positie op een wereldwijd speelveld. Houdbaar en robuust stikstofbeleid versterkt ons vestigingsklimaat en draagt bij aan de oplossingen die Nederland nodig heeft. Regelmatige wijzigingen van beleid in het verleden leidden tot onvoldoende zekerheid en voorspelbaarheid. Zorg dat innovatieve investeerders die bijdragen aan de transitie, toekomstige welvaart en werkgelegenheid van Nederland vertrouwen hebben en houden.

Afsluitend

Wij danken u voor uw aandacht. Het is belangrijk dat de Tweede Kamer het stikstofdossier blijft behandelen in deze periode met een demissionair kabinet. Om de natuur te beschermen, de agrarische sector perspectief te bieden en te voorkomen het investeringsklimaat geschaad wordt en de energietransitie in Nederland vertraagt. Het Havenbedrijf Rotterdam blijft graag in gesprek over mogelijke oplossingen en dankt de vaste Kamercommissie voor de gelegenheid om bij het rondetafelgesprek van gedachten te kunnen wisselen.